

He is believed to feed him *Terumah*

נאמן להאכילו בתרומה -

OVERVIEW

The גמרא cites a ברייתא in which רבי was מעלה a person לכהונה (for תרומה only, but not for יוחסין) based on the testimony of his father. רבי explained that the father is believed להאכילו תרומה, since it is בידו להאכילו תרומה (but not בידו to marry him to a מיוחסת). Our תוספות clarifies this case.

פירוש¹ אף על גב דליכא אלא הוא שהוא קרוב דקסבר רבי אין מעלין מתרומה ליוחסין² -
The explanation of נאמן להאכילו תרומה is that the father is believed even though that the father, who is a relative, is the only one testifying regarding the son. He is believed because רבי maintains that we do not elevate from תרומה to יוחסין, therefore even though he is eating תרומה ע"פ אביו without valid עדות there is no concern that we will be מעלה him to יוחסין (which requires valid עדות).

ואין נאמן להשיאו אשה פירוש³ להצטרף עם אחר להשיאו אשה⁴ כיון שהוא קרוב -
And the explanation of אין נאמן להשיאו אשה is that the father is not believed (even) to be combined with another עד, who testifies that the son is a proper witness, to marry him to a מיוחסת אשה, since the father is a קרוב.

והשתא אתי שפיר⁵ הא דאמר רבי חייא -

And now it is properly understood this which ר"ה said to רבי -

אם אתה מאמינו יחידי להאכילו בתרומה אף על פי שהוא קרוב -
If you believe the father alone להאכילו תרומה even though he is a relative; indicating that he is a proper witness (even though he is related) -

האמינהו עם אחר להשיאו אשה -

You should also believe him together with another witness להשיאו אשה (for there will be two credible witnesses).

In summation: נאמן להאכילו בתרומה is by the father alone; נאמן להשיאו אשה is even together with another witness. תוספות will now clarify why it is necessary⁶ to explain רבי in this fashion:

¹ פירוש is negating with the word תוספות rejects shortly (see footnote # 11).

² See תרומה, and עדים are required for יוחסין then two מעלין מתרומה ליוחסין at the end that if one maintains כד, ב ד"ה ואבע"א [See (also) תוס' ד"ה או ובתו"י שם].

³ See footnote # 1 & # 10.

⁴ Two witnesses are required to allow one to marry an אשה מיוחסת. The father cannot be one of these witnesses.

⁵ Seemingly, how can ר"ה compare אכילת תרומה (which requires only an א"א), to להשיאו אשה (which requires two עדים)?! See 'Thinking it over' # 1.

⁶ The difficulty with תוספות explanation is that the two cases of נאמן and אין נאמן are in two different situations; נאמן by himself, and אין נאמן even with another עד. Nonetheless תוספות maintains this explanation, for the other options are not viable as תוס' continues to explain.

אבל אין לפרש⁷ דאין נאמן יחידי להשיאו אשה -

However we cannot explain **אין נאמן להשיאו אשה** to mean that the father **alone** is not **נאמן להשיאו אשה** -

דפשיטא דאינו נאמן ובהא לא הוה אמר רבי חייא האמינהו לישא⁸ -

For that is obvious that the father is not נאמן, and ר"ח would never had asked that the father should be believed to marry [him off] in such a situation -

דלא מישתמיט שום תנא למימר⁹ דעד אחד כשר ליוחסין¹⁰ -

For we can find no **תנא** who maintains the one **עד** is sufficient for **ייתסין**.

Therefore we must say that אין נאמן להשיא אשה is even together with another עד כשר.

ובהא נמי אין לפרש¹¹ דנאמן עס אחר להאכילו בתרומה¹² -

And we can (even) also not explain that נאמן להאכילו בתרומה means that the father is believed only together with another עד -

דאי הוה צריך שני עדים בתרומה אם כן הוה סבר דמעלין מתרומה ליוחסין¹³ -

For if רבי maintains that two עדים are required בתרומה, so then we would need to conclude that רבי maintains ליוחסין מתרומה -

ואם כן היכי מכשיר קרוב כיון דאינו נאמן להשיאו אשה -

And if indeed רבי maintains ליוחסין מתרומה מעלין, **how can רבי be מכשיר** the father who is **a קרוב** for תרומה, **since רבי maintains** that as a קרוב, the father is **not נאמן** להשיאו, but once he is נאמן להאכילו תרומה we will be מעלה him to יוחסין, since we are now assuming that רבי maintains ליוחסין מתרומה מעלין. Therefore it is necessary to maintain that נאמן להאכילו himself, and even with another אשה ע"ע.

תוספות asks:

וּאִם תֹּאמַר כִּיּוֹן דְּסִבִּירָא לִיה דַּאִין מַעֲלִין מִתְּרוּמָה לְיוֹחֲסִין¹⁴ -

- אין מעלין מתרומה ליוחסין רבי maintains, since

אם כן היכי מוקמינן בהגוזל בתרא (בבא קמא קיד, ב) ההיא דרבי דלקמן במסיח לפי תומו -

⁷ The advantage of explaining רבי in this manner is that the נאמן and אינו נאמן are in the same case, namely by himself (see footnote # 6).

⁸ The marginal note amends this to [אשה] להשיאו.

⁹ It will be necessary to say that רבי ור"ח do not agree with the חכמים דר"מ mentioned previously in אבל ד"ה אבל who maintain that כל הנשים בחזקת בדוקות and even an ע"א is not required. Rather רבי ור"ח agree with ר"מ (see פני).

¹⁰ This is the rejected פִּי referred to previously in footnote # 3.

¹¹ This is the rejected פ"י referred to in footnote # 1. תוספות, by writing ובזה נמי, may be indicating that certainly אין זה ענין לפרש that יוהסין is discussing the father alone (since all agree that יוהסין requires two עדים), however even regarding תרומה we cannot explain it to mean that he is נאמן only with another עד because there will still be a difficulty (albeit not as apparent and blatant as the previous difficulty). See 'Thinking it over' # 2.

¹² The advantage of explaining רבי in this manner is that the נאמן and אינו נאמן are in the same case, namely together with another עד כשר (see footnote # 6).

¹³ See footnote # 2.

¹⁴ See footnote # 2.

רבי that which פרק הגזול בתרא establish in רב אשי If indeed it is so, how does רבי taught later,¹⁵ in a case of 'speaking innocently'¹⁶ -

ונאמן בתרומה דרבנן אבל בתרומה דאורייתא לא מהימן -

תרומה That he is only believed to eat תרומה דרבנן but he is not believed to eat תרומה; this is how רב אשי in בתרא interpreted the ruling of רבי; the question is -

והא לרבי כיון דסבירא ליה דאין מעלין מתרומה ליוחסין -

But since רבי maintains that אין מעלין מתרומה ליוחסין -

אם כן סבירא ליה דמעלין מתרומה דרבנן לתרומה דאורייתא -

Therefore we assume that רבי maintains דאורייתא לתרומה דרבנן מעלין מתרומה דרבנן -

כדמשמע לעיל¹⁷ דכל היכא דאכיל בתרומה דרבנן אכיל נמי בתרומה דאורייתא -

As is indicated previously in the גמרא, that whoever eats תרומה דרבנן, also eats בתרומה; how can רב אשי say that רבי's ruling was only בתרומה דרבנן and not בתרומה דאורייתא, since once we permit him to eat תרומה דרבנן he will also eat דאורייתא?!

answers: תוספות

ויש לומר דהאי דמצרכינן למימר לעיל¹⁸ דמעלין מתרומה דרבנן לחלה דאורייתא או איפכא -

And one can say; that the reason it was necessary to say previously, that we מעלין מחלה דרבנן לתרומה that are מעלין from מעלה דרבנן to תרומה דאורייתא or the reverse that מעלין מחלה דרבנן לתרומה - דאורייתא

היינו משום דלא תקשי למאן דאמר אין מעלין מנשיאות כפים ליוחסין¹⁹ -

That is because there should be no difficulty according to the one who maintains אין מעלין מנשיאות כפים ליוחסין -

אבל רב אשי בהגזול אפשר דסבירא ליה כמאן דאמר מעלין²⁰ -

However רב אשי in פרק הגזול (who said that the ruling of רבי is only דרבנן and not דאורייתא), he may perhaps maintain according to the מ"ד מעלין מנש"כ, מעלין מדרבנן לדאורייתא that we are ברייתות and therefore will not need to interpret those two ברייתות, but rather ר"א will maintain that לדאורייתא דרבנן מעלין.

¹⁵ כו, א. The גמרא relates that there was a person who reminisced 'innocently' about his childhood that they would give him תרומה, and רבי was מעלה him to כהונה based on his story.

¹⁶ means when a person relates an incident 'innocently' without any intention of testifying or proving anything. In certain instance such reminiscing is believed to a certain extent.

¹⁷ כה, א. The גמרא there states (that if we maintain מתרומה ליוחסין, then) אין מעלין מתרומה דאורייתא and מסקנין מחלה דרבנן לתרומה דאורייתא; therefore תוספות assumes the same applies that מעלין מתרומה דרבנן לחלה דאורייתא.

¹⁸ See footnote # 17.

¹⁹ The two ברייתות (on כה, א) seemingly contradicted the view of ליוחסין כפים מנשיאות. In order to resolve this contradiction it was necessary to assume that לדאורייתא דרבנן מעלין.

²⁰ However, even though רב אשי can maintain ליוחסין ומתרומה מעלין, nevertheless, רבי (who according to רב אשי is only discussing תרומה דרבנן), cannot maintain מעלין מתרומה ליוחסין as stated previously (by footnote # 2). See מהרש"א.

ועוד נראה דלכולי עלמא בין למאן דאמר מעלין מתרומה ליוחסין בין למאן דאמר אין מעלין - offers an alternate solution:

An in addition²¹ it is the view of תוספות that according to everyone, whether the

מעלין מתרומת דגן תירוש ויצהר של ארץ ישראל ואפילו היא דרבנן לחלה דאורייתא - or whether מעלין מתרומה ליוחסין

We are מעלה from תרומה of grain, wine and oil of א"י, and even it is דרבנן, חלה דאורייתא to מעלה -

כיון שבזמן המקדש הוא דאורייתא²² -

Since that during the time of the המקדש בית the תרומה of תירוש ויצהר is דגן תירוש ויצהר דאורייתא - אבל תרומת²³ פירות או תרומת חוץ לארץ אין מעלין לכולי עלמא -

However [from] תרומה of other produce or תרומה of חו"ל all agree that we are מעלה -

אפילו לתרומת דגן תירוש ויצהר של ארץ ישראל דרבנן²⁴ -

Even to תרומת דגן תירוש ויצהר (even if it is) א"י מדרבנן -

דדוקא בתרומת ארץ ישראל²⁵ או חלה דאורייתא²⁶ בסוריא אמר מעלין מדרבנן לדאורייתא -
For it is only regarding א"י תרומת חלה or תרומת חו"ל [which was דאורייתא] that the מעלה מדרבנן לדאורייתא²⁷ previously said that we are

אבל לא בבבל -

But not from בבבל; we are not מעלה from בבבל to חלת בבבל תרומת א"י.

וההיא דהגוזל בתרא איירי בתרומת פירות או חוצה לארץ -

And that גמרא in בתרא where רב אשי stated that he is נאמן only בתרומה, פרק הגוזל בתרא, עיקר בדאורייתא, תרומת חו"ל or תרומת פירות, which has no מעלה מדרבנן, therefore by such תרומה we are not מעלה מתרומה דרבנן even (דרבנן) לתרומת דאורייתא.

resolved the difficulty; maintains ליוחסין מעלין מתרומה ליוחסין and therefore he also maintains מעלין מתרומה דרבנן לתרומה דאורייתא, but that is only from תרומת חו"ל, however we are not מעלה even מדרבנן לתרומת חו"ל or תרומת פירות from תרומת חו"ל.

²¹ This answer disagrees with the previous answer and maintains that whether מעלין מדרבנן לדאורייתא or not, does not depend on whether מעלין מדרבנן ליוחסין or not. Rather it depends on what type of דרבנן.

²² מעלין מדרבנן only מחייב from תירוש ויצהר only. All other produce are מעלין מדרבנן.

²³ Others amend this to מעלין מדרבנן.

²⁴ This is referring to זמן הזה when all תרומות even תירוש ויצהר are מעלין מדרבנן everywhere even in א"י. It was necessary for תוספות to rule this way, for if we maintain that one can be מעלה from פירות to דגן (since they are both מדרבנן), we would inevitable be מעלה from דגן to תירוש ויצהר, and the difficulty with רב אשי would remain for we would be מעלה from פירות to דגן.

²⁵ עיקר בדאורייתא בזמן המקדש, תרומת דגן תירוש ויצהר בזה"ז is referring to תוספות.

²⁶ The word 'דאורייתא' is deleted (by the marginal note).

²⁷ The first ברייתא on כה, states, ואכילת חלה בסוריא (but not in בבבל). Seemingly בזה"ז there is no difference between סוריא and בבבל since all חלה is מדרבנן. This proves that there is difference whether התורה מעלין מדרבנן or not. בבבל אין עיקר מן התורה or (כיבוש יחיד שמיא כיבוש סוריא) if we assume כיבוש סוריא.

וכן מתניתין דלקמן²⁸ דנאמנים להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן ומוקי לה בתרומה דרבנן –
And similarly the משנה later which states **that** certain people are believed to
testify as adults what they saw as minors (one of them was regarding eating
 תרומה דרבנן), **and the גמרא established** that this נאמנות for תרומה is only **by**
 תרומה דרבנן - (מעלה מתרומה דרבנן לתרומה דאורייתא that we are
 היינו בתרומת פירות או חוצה לארץ -

מעלה לתרומה דאורייתא from which we are not תרומת חו"ל or תרומת פירות means תרומה דרבנן

Once תרומה דאורייתא to א"י of תרומה דרבנן דתוי"צ from מעלה we are claims that תוספות are an additional ruling regarding א"י of תרומת דתוי"צ.

ולמאן דאמר מעלין מתרומה ליוחסין²⁹ -

And according to the מ"ד מעלין מתרומה ליוחסין

אפילו מתרומת דגן תירוש ויצהר דארץ ישראל³⁰ אפילו היא דרבנן מעלין -

We are מעלה ליוחסין even from צ"צ of א"י even if it is דרבנן.

תוספות proves his contention:

דהא רבי יוסי³¹ סבירא ליה בפרק יוצא דופן (נדה מו,ב) תרומה בזמן הזה דרבנן -

For - דרבנן (only) is תרומה בזה"ז that פרק יוצא דופן ר"י maintains in

וְדֹקָא מְשׁוּם דְּקִסְבֵּר חוֹלְקִין תְּרוּמָה לַעֲבֵד בְּלֹא רְבוּ הוּא דְּאִית לֵיה דַּאִין מַעֲלִין³² -

And it is only because ר"י maintains בלא רבו חולקין תרומה לעבד, that is why he maintains - אין מעלין מתרומה ליוחסין

הא אי הוה סבר דאין חולקין הוה מודה דמעלין -

However if ר"י would maintain תרומה לעבד בלא רבו חולקין, he would admit that מעלין מתרומה ליוחסין, since there is no concern that he is an עבד. However בזה"ז תרומה בזה"ז according to ר"י (as brought down from נדה מ"ט), how can we be מעלה from a דרבנן to יוחסין. This proves that we can be מעלה from תרומה דרבנן to יוחסין, provided it is תרומת דת"י.

תוספות anticipates a difficulty:

והא דאמר לעיל ³³ מעיקרא אכול בתרומה דרבנן ³⁴ ולבסוף אכול בתרומה דאורייתא -

28 כַּת.

²⁹ See ב.72.

³⁰ We are certainly *מדרבנן* it is *בזה"ז* even if we maintain that *א"י* from *מעלה מעלה*; *ויוחסין* *מחלה דאורייתא* we are even

³¹ There is a dispute later (כחב) between ר' יהודה who maintains רבו and ר' יוסי who maintains מעלה ליוחסין מתרומה לעבד בלא רבו. חולקין ר' יוסי and ר' יהודה (therefore there is no concern if we will give the עבד the תרומה). חולקין ר' יוסי and ר' יהודה (therefore there is no concern if we will give the עבד the תרומה).

³² See *ד"א או ד"ה* where it appears that the מחלוקת between ר"י ור"י is whether *רבו בלא לעבד חולקין* and as result of that מחלוקת there is the subsequent מחלוקת whether *ליוחסין מתרומה מעלין* or not.

³³ כהָ,א (on the very top).

³⁴ This refers to the *ד"ה בתרומה* רש"י בבל (see *תלמוד בבלי* *תרומה* ח"א פ"ג הל' כ"ד).

And that which the גמרא **said previously** (regarding גדולה חזקה) **that initially you ate** תרומה **and at the end** (because of גדולה חזקה) **you eat even** תרומה **תרומה דרבנן**; however תוספות just concluded that we are not מעלה from חו"ל (תרומת חו"ל) **they ate in** (בבל) **to** תרומה דאורייתא!

responds: תוספות

לא מכח שהיו אוכלין בגולה קדשי הגבול³⁵ **אוכלין בתרומה דאורייתא -**
They did not eat תרומה דאורייתא **on the strength that** (when they returned to א"י) **they ate** קדשי הגבול **in** גלות בבל, **for** מתרומת חו"ל לתרומה דאורייתא, **אין מעלין** -
אלא משום שהיו נושאים כפים בגולה שמעלין מנשיאות כפים לתרומה דאורייתא -
But rather the reason they were able to eat תרומה דאורייתא **is because they were** -
מעלין מנש"כ לתרומה דאורייתא **for** the rule is **גלות in נו"כ**

questions this interpretation of the ברייתא: תוספות

אף על גב דהרי אתם בחזקתכם במה הייתם אוכלין בגולה כולי -
Even though that the ברייתא states that נחמיה **told them that you retain your** חזקה **תרומה** **in what you were eating in** גולה, **namely** (תרומה) קדשי הגבול, **you may continue eating** -
(דאורייתא) **in א"י**, this statement -

משמע שמכח אכילה היה מתירו -

Indicates that he permitted them in תרומה דאורייתא **on account of their eating** -
נש"כ, **and not on account of** תרומה דרבנן

responds: תוספות

אין לחוש בכך³⁶ -

We need not be concerned with this question for all נחמיה meant is that you will continue to eat (תרומה) [דאורייתא] (but he did not mean to explain why you are permitted to eat (דאורייתא)).

concludes: תוספות

ולהוא לישנא³⁷ **דקאמר בתרומה דרבנן אכול בדאורייתא לא אכול -**
And according to that view which states that נחמיה **permitted them to eat** תרומה **but not to eat** תרומה דאורייתא; (seemingly if the reason according to the first view is that they ate תרומה דאורייתא since תרומה, **why does the אב"ע** disagree?)

responds: תוספות

מה שלא העלם מנשיאות כפים לתרומה דאורייתא היינו משום דריע חזקיהו³⁸:

³⁵ (רש"י כד, ב ד"ה קדשי) refers to the תרומה they ate in גלות בבל (see קדשי הגבול).

³⁶ In addition נחמיה may have meant that you will not be able to eat מזבח קדשי, only קדשי הגבול.

³⁷ ואב"ע השתא נמי בתרומה דרבנן אכול וכו' where it states כה, א.

The reason they were not elevated from נש"כ to דאורייתא is because their חזקה was flawed.³⁹

SUMMARY

rules that the father alone is believed to be (אין מעלין מתרומה ליוחסין who maintains) רבי to his son, but he is not believed even together with another עד. We can maintain that whether מתרומה דרבנן or not, is dependent on whether we maintain ליוחסין מנש"כ (אין מעלין then) or not (מעלין), or we can differentiate between דתוי"צ (דרבנן) of א"י, from which we are even מעלה even to דתוי"צ דרבנן even מעלה from which we are not מעלה פירות וחול"ל, and יוחסין of א"י.

THINKING IT OVER

1. ר"ח (אם) maintains that the only way we can understand the question of ר"ח (אם) is we maintain that נאמן להשיאו אשה (אתה מאמינו להאכילו תרומה תאמינו להשיאו אשה) is (even) together with another עד.⁴⁰ However even if נאמן להשיאו אשה means with another עד, the question of ר"ח is still not understood; how can we compare להשיאו to כשר, is קרוב even a where one עד is sufficient and therefore even where two עדים are required and therefore a קרוב is פסול?⁴¹

2. negates the interpretation that נאמן להאכילו בתרומה means together with another עד.⁴² Since the reason he is נאמן להאכילו תרומה is because it is בידו, how can even entertain the idea that a second עד is required?⁴³

³⁸ See footnote # 5. ³⁹ See footnote # 11. ⁴⁰ See footnote # 11. ⁴¹ See footnote # 11. ⁴² See footnote # 11. ⁴³ See footnote # 11.

ישראלים who were בני ברזילי who attributed their lineage to the ריע חזקיהו that the תוס' כד, ד"ה שאני. ³⁹ **The comments** (the bracketed comments are from the translator): [אפי'] וּלְפִי זֶה (דריע חזקיהו הוי טעם לשאין מעלין [אפי'] מנש"כ ליוחסין) גרסינן לעיל (כה, א [ועי' בתוד"ה וכו']) שפיר 'כי מסקינן מתרומה ליוחסין הני מילי בתרומה דאורייתא כולי', ומכל מקום אינו סותר ראיתו (בדף כד, ב דריע חזקיהו מונע מלעלות מתרומה ליוחסין) דהשתא נמי (שאין מעלין מתרומה דרבנן ליוחסין) יכול לומר (בסגנון אחר קצת אותו ראיה) דאי לא תימא הכי (דריע חזקיהו), היכי הוי פרסי ידיהו הא אתו לאסוקינהו לתרומה דאורייתא, ועוד דהשתא להאי פירושא (שאין מעלין מתרומת חו"ל כלל) פשיטא ליה לתלמודא דאין מעלין מתרומה דרבנן דחוץ לארץ אפילו (לתרומה) דאורייתא וכל שכן ליוחסין לאיבעית אימא, על כן אינו ראיה (דריע חזקיהו מונע העלייה), ואין חוזר מדבריו (דריע חזקיהו מונע העלייה) דמעיקרא לא הביא ראיה (דריע חזקיהו מונע העלייה) מתרומה אלא משום (ששם חשב הגמ' שהוא) אכיל מדאורייתא, תוספות ישנים.

⁴⁰ See footnote # 5.

⁴¹ See footnote # 11. ⁴² See footnote # 11. ⁴³ See footnote # 11.

⁴² See footnote # 11.

⁴³ See footnote # 11.